

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
Навчально-науковий юридичний інститут

**Щорічна Всеукраїнська науково-
практична конференція
молодих вчених**

**«Вдосконалення правового
регулювання прав та
основних свобод людини і
громадянина»**

30 квітня 2020 року

Івано-Франківськ, 2020

ББК 67.9(4УКР)
В25

Редакційна колегія:

Васильєва В.А. - директор навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор;

Микитин Ю.І. - заступник директора навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент;

Козич І.В. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права;

Квасниця С.М. - завідувач інформаційно-видавничого відділу навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

В25 Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина [Текст] : Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (30 квітня 2020 р.). - Івано-Франківськ, 2020. - 278 с.

У збірник включені тези доповідей учасників щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, яка відбулася 30 квітня 2020 року на базі навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Теоретичні положення і рекомендації учасників конференції щодо удосконалення законодавства України стануть ще одним кроком на шляху розвитку правової думки, формування молодих правників.

ББК 67.9(4УКР)

© Юридичний інститут ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2020

5. *Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»: Постанова Правління Пенсійного Фонду України від 25.11.2005 №1566-05.*
6. *Конституція України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, №30, ст. 141.*

Шпіляревич В. В.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗАХОДАМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ

Проблема протидії домашньому насильству є надзвичайно актуальною для України, яка визнає і привертає значну увагу цьому негативному соціальному явищу. Про це свідчить підписання нею 7 листопада 2011 року Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року (Стамбульську Конвенцію) [1]. Хоча на сьогодні вона, на жаль, так і залишилася не ратифікованою.

Згодом Верховна Рада України прийняла закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229–VIII, у якому під домашнім насильством законодавець розуміє «діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь» [2, п. 3 ч. 1 ст. 1].

11 січня 2019 року набув чинності закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому

насильству та боротьбу з цими явищами» від 6 грудня 2017 року № 2227–VIII, на підставі якого [3]:

1) у ст. 67 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачено обтяжуючу обставину «вчинення злочину щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах» (п. 6-1 ч. 1 ст. 67 КК) та розширив зміст п. 6 ч. 1 ст. 67 КК за рахунок «вчинення злочину... у присутності дитини»;

2) у ст. 76 КК України визначено «обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням», а також надано можливість суду покласти на осіб, засуджених за злочини, пов'язані з домашнім насильством, інші обов'язки та заборони, передбачені ст. 91-1 КК України;

3) введено Розділ XIII-І, яким регламентовано обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство;

4) закріплено ст. 126-1 «Домашнє насильство»;

5) в деяких складах злочинів передбачено кваліфікуючу ознаку «вчинення злочину щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах» (наприклад, ч. 2 ст. 152, ч. 2 ст. 153 КК України);

6) закріплено ст. 390-1 КК України «Невиконання обмежувальних заходів, обмежувальних приписів або непроходження програми для кривдників».

При цьому особливої уваги заслуговують так звані обмежувальні заходи (Розділ XIII-І КК України), які згідно положень ст. 91-1 КК України суд може застосувати до особи, яка на момент вчинення домашнього насильства досягла 18-річного віку. При цьому на засудженого можуть бути покладені такі обов'язки, як [4, ст. 91-1]:

1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;

2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;

3) заборона наблизатися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може по-

стійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;

4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб;

5) направлення для проходження програми для кривдників або пробачійної програми.

Аналізуючи зазначені вище заходи, вбачається, що вони є відмінними від заходів покарання, але водночас законодавець не відносить їх до інших заходів кримінально-правового характеру, що закріплені у Розділі XIV КК України. І така його думка є не зовсім прийнятною, так як нелогічно в межах системи заходів кримінально-правового характеру, крім заходів покарання та інших заходів кримінально-правового характеру, виокремлювати ще якісь інші заходи кримінально-правового характеру.

Необхідно зауважити, що за своєю правовою природою обмежувальні заходи є різновидом кримінально-правових заходів безпеки, що можуть бути застосовані в інтересах потерпілого від злочину, пов'язаного з домашнім насильством, судом до особи, яка вчинила домашнє насильство, одночасно з призначенням їй покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, або звільненням з підстав, передбачених КК України, від кримінальної відповідальності чи покарання (ч. 1 ст. 91–1 КК). Це обумовлено тим, що останні безпосередньо спрямовані на усунення у особи, яка вчинила домашнє насильство, наявного у неї так званого «небезпечного стану», під яким слід розуміти такий стан особи, який констатується у разі вчинення нею суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною КК України, та свідчить про високий ступінь ймовірності повторного вчинення нею в майбутньому цього ж діяння [5, с. 152].

Таким чином, резюмуючи все вище наведене, слід констатувати, що Україна, не зважаючи на те, що їй досі так і не вдалося ратифікувати Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами від 11 травня 2011 року (Стамбульську Конвенцію) [1],

на законодавчому рівні вже зробила досить важливі перші кроки щодо викорінення цієї проблеми, яка має доволі глобальний характер.

1. Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству і боротьбу із цими явищами : Конвенція Ради Європи від 11 трав. 2011 р. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>.
2. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 7 груд. 2017 р. № 2229–VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2018. № 5. стор. 32. стаття 35.
3. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 6 груд. 2017 р. № 2227–VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2018. № 5. стор. 26. стаття 34.
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341–III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 25–26. Ст. 131.
5. Фріс П. Л., Шпіляревич В. В. Кримінально-правова політика у сфері регулювання заходів безпеки : монографія. Харків : Право, 2020. 328 с.